

FEDERALNA DEMOKRATYCZNA REPUBLIKA ETIOPII
Informacja o stosunkach gospodarczych z Polską

Informacje ogólne

Powierzchnia:	1 127 000 km ²	
Ludność:	96 mln	
Głowa państwa (prezydent):	Mulatu Teshome Wirtu	
Premier	Hailemariam Desalegn	od 21 września 2012 r.
Minister Finansów i Rozwoju Gospodarczego	Sufian Ahmed	-
Minister Spraw Zagranicznych	Tedros Adhanom Ghebreyesus	-
Ambasador w Polsce (z siedzibą w Berlinie)	Kuma Demeksa Tokon	od 06 października 2016 r.
Ambasador RP w Etiopii	Aleksander Kropiwnicki	od lipca 2017 r.
Najbliższe wybory parlamentarne	Październik 2019 r.	

Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

Wskaźniki	2012	2013	2014	2015	2016
PKB (w mld USD)	117,5 ^a	128,9 ^a	146,3	164,1	174,7
PKB na 1 mieszkańca	1.400 ^b	1.500 ^b	1 700	1 600	1 900
PKB (wzrost w %)	8,8%	9,7%	10,3%	8,7%	6,5%
Deficyt budżetowy (% PKB)	-1,2 ²	-2,8 ¹	b.d.	6,3%	2,6%
Dług publiczny (% PKB)	39,7	50,2	47,5%	45,8%	54,2%
Inflacja (w %)	22,9%	8,1%	7,4%	10,3%	9,1%
Bezrobocie (w %)	17,5	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Eksport towarów (w mld USD)	3,0	3,53	3,761	3,721	2,932
Import towarów (w mld USD)	10,3	11,9	10,57	11,57	14,7
Bezp. inwestycje zagr. w Etiopii (w mln USD)	278,56	952,96	b.d.	b.d.	b.d.

Źródło : ¹CIA The World Factbook; ²Bank Światowy dane podane są w USD z 2014 r.; ^bdane podane są w USD z 2013 r.

1. Podstawowe informacje i sytuacja gospodarcza

Etiopia jest republiką federalną, której terytorium podzielone jest na 9 regionów administracyjnych oraz 2 miasta wydzielone (Addis Abeba i Dire Dawa).

Władza ustawodawcza: dwuizbowe Zgromadzenie Federalne składa się z Izby Przedstawicieli Ludowych (odpowiedzialnej za interpretację konstytucji i kwestie federalne) oraz Izby Federalnej (odpowiedzialnej za proces legislacyjny). Rządzącą partią polityczną jest Etiopski Rewolucyjno-Demokratyczny Front Ludowy (EPRDF). **Premier** powoływany jest przez partię rządzącą, aktualnie funkcję tę pełni **Hailemariam Dessalegne** (od września 2012 r.; następne wybory - kwiecień 2015).

Władza wykonawcza: **prezydent** wybierany większością 2/3 głosów przez Izbę Przedstawicieli Ludowych, pełni funkcje ceremonialne. Aktualnie: **Mulatu Teshome** (od 7.10.2013 r.; następne wybory przewidziane są na październik 2019 r.).

Powierzchnia kraju: 1 127 000 km² **ludność:** 96 mln osób (to drugi kraj w Afryce pod względem liczby ludności); **język urzędowy:** amharski; **stolica:** Addis Abeba.

Waluta narodowa: etiopski birr (ETB, 1 ETB = 100 centów), oficjalny średni kurs wymiany wobec USD 21 września 2017 r. wynosił: 1 USD = 23.65 ETB.

Etiopia jest krajem bogatym w grunty uprawne i bogactwa naturalne (w szczególności złoto, platyna, srebro, miedź, potas, gaz ziemny i energia wodna). Ponadto jest krajem o dużym potencjale siły roboczej (39,6 mln osób w wieku produkcyjnym – stan na 2007 r.). Znaczna część zasobów nie jest do tej pory wykorzystywana. 60% ogólnej powierzchni ma potencjalną wartość dla rozwoju rolnictwa, z tego obecnie wykorzystywane jest zaledwie ok. 15%. Pomimo znacznego potencjału Etiopia zalicza się do najbiedniejszych krajów świata i jest w istotnym stopniu zależna ekonomicznie od pomocy zagranicznej. **Ubóstwo** stanowi utrudnienie dla rozwoju Etiopii – 39 % ludności żyje poniżej granicy ubóstwa.

Gospodarka Etiopii opiera się na **rolnictwie**, którego wkład w PKB wynosi ok. 47 % i daje 82 % ogółu zatrudnienia. Do głównych upraw należą: zboża, rośliny strączkowe, kawa, rzepak, bawełna, trzcina cukrowa, ziemniaki, kwiaty cięte, rozwinięta jest też hodowla bydła, owiec, kóz, ryb.

Przemysł generuje 10,8 % PKB i zatrudnia 5 % ogółu pracujących. Poziom rozwoju przemysłu przetwórczego można określić, jako bardzo niski. Sektor jest zależny od importu półfabrykatów i surowców, w tym surowców energetycznych. Produkcja przemysłowa uzależniona jest również od infrastruktury, która jest jeszcze niewystarczająca, mimo postępującej rozbudowy, m.in. sieci dróg kołowych. W przemyśle dominuje przetwórstwo spożywcze, produkcja tekstyliów, skór, chemikaliów, przetwórstwo metali, cementu.

Wzrasta znaczenie sektora **usług** (42,2 % udział w PKB w 2013 r., zatrudnienie dla 10 % siły roboczej w 2009 r.). Braki w rozwoju infrastruktury, mimo wyraźnego postępu w tym zakresie, wpływają wciąż negatywnie na możliwości rozwoju tego sektora.

Ponadto Etiopia uczestniczy w wielu **wielostronnych organizacjach** i porozumieniach o charakterze gospodarczym. Są to m.in.: *Unia Afrykańska* (African Union - UA), *Organizacja Narodów Zjednoczonych* (United Nations - UN), *Wspólny Rynek Afryki Wschodniej i Południowej* (Common Market for Eastern and Southern Africa - COMESA), *Wspólnota Wschodnioafrykańska* (East African Community – EAC) oraz *Międzypaństwowa Organizacja ds. Rozwoju* (Intergovernmental Authority on Development - IGAD).

2. Polityka gospodarcza

Etiopia należy do regionu Afryki Wschodniej i Południowej wraz z takimi krajami jak m.in. Zambia, Somalia, Dżibuti, Zimbabwe. Ze względu na stan rozwoju gospodarki Etiopia zaliczana jest do krajów najsłabiej rozwiniętych, tzw. LDC (*Least Developed Countries*).

Bariery dla przemysłu wynikające z modelu rozwoju zdominowanego przez państwo utrudniają rozwój sektora prywatnego i zniechęcają inwestorów zagranicznych – w 2010 r. **bezpośrednie inwestycje zagraniczne** w Etiopii wyniosły 288 mln USD, w 2012 roku BIZ wzrosło do 970 mln USD (*African Economic Outlook 2014*). Jednak nadal stanowił to dość niski wolumen w porównaniu z innymi państwami afrykańskimi.

Etiopski rząd przywiązuje dużą wagę do współpracy z międzynarodowymi partnerami w ramach opracowanego wspólnie z IMF pięcioletniego Planu Rozwoju i Transformacji *Growth and Transformation Plan (GTP) na lata 2011-2015*.

3. Ramy prawno - traktatowe współpracy gospodarczej

a) UE – Etiopia

Oficjalna współpraca gospodarcza Unii Europejskiej z Etiopią rozpoczęła się podpisaniem w 1975 r. Konwencji z Lome. UE utworzyła wtedy pierwszą delegaturę w Etiopii i rozpoczęła wspieranie jej rozwoju gospodarczego poprzez pomoc finansową i techniczną. UE ulokowała w Etiopii do 2009 r. łącznie 2,7 mld euro, z wyłączeniem pomocy w sytuacjach nadzwyczajnych. Działalność z zakresu współpracy rozwojowej UE koncentruje się na takich sektorach jak rolnictwo, bezpieczeństwo żywnościowe, rozwój infrastruktury (w 2012 r. podjęto decyzję o większym wsparciu rozwoju sektora energii odnawialnej kosztem dróg), ochrona zdrowia, edukacja, a także wspieranie sektora prywatnego. Etiopia jest jednym z ważniejszych odbiorców pomocy ze strony UE. W grudniu 2007 r. Etiopia i Komisja Europejska podpisały *Country Strategy Paper* na okres 2008-2013, o łącznym budżecie 644 mln euro. W 2012 r. UE przyjęła ostateczną wersję wspólnej strategii rozwojowej dla Etiopii, do której odnoszą się mają bilateralne strategie rozwojowe państw członkowskich.

Etiopia korzysta z systemu autonomicznych preferencji handlowych GSP UE dla krajów LDC tj. w ramach inicjatywy *Everything but Arms*. W praktyce oznacza to, że Etiopia korzysta z nieograniczonego bezcłowego dostępu do rynku UE.

Region Afryki Wschodniej i Południowej negocjuje z Unią Europejską porozumienie EPA (*Economic Partnership Agreement*) mające regulować wzajemne relacje handlowe i gwarantować wzajemny, choć niekoniecznie symetryczny, dostęp do rynku. nie zawarła do tej pory porozumienia tymczasowego EPA. Jednak ze względu na swój statut kraju LDC, obecne preferencyjne warunki dostępu do rynku UE dalej obowiązują.

b) Polska – Etiopia (formalnie obowiązujące umowy i porozumienia dwustronne)

- Umowa między Rządem PRL a Tymczasowym Wojskowym Rządem Socjalistycznej Etiopii o komunikacji lotniczej między oraz poza ich odnośne terytoria (aktualna).
Data podpisania: 29 lipca 1977 r. Data wejścia w życie: 23 sierpnia 1978 r.
- Umowa między Rządem RP a Rządem Federalnej Demokratycznej Republiki Etiopii w sprawie rozliczenia zadłużenia Etiopii wobec Polski, wynikającego z Umowy kredytowej zawartej między PRL a Tymczasowym Rządem Wojskowym Socjalistycznej Etiopii w dniu 12 grudnia 1978 roku (aktualna). Data podpisania: 13 grudnia 2000 r. Data wejścia w życie: 30 maja 2001 r.
- Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federalnej Demokratycznej Republiki Etiopii o udzieleniu kredytu w ramach pomocy związanej z dnia 25 lutego 2014 r.

- Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federalnej Demokratycznej Republiki Etiopii o udzieleniu kredytu w ramach pomocy wiązanej z dnia 20 marca 2015 r.

4. Wymiana handlowa z Polską (mln USD)

	2013	2014	2015	2016	Dynamika <u>2015</u> <u>2016</u>	I-VII 2017	<u>I-VII 2016</u> <u>I-VII 2017</u>
Eksport	17,5	36,3	52,8	59,9	113,5	13,9	43,3
Import	6,1	5,8	4,9	5,4	111,1	2,9	95,8
Obroty	23,6	42,1	57,7	65,3	113,3	16,8	47,9
Saldo	11,4	30,5	48,0	54,6	-	11,0	-

Źródło: INSIGOS

W 2016 r. **obroty handlowe** Polski z Etiopią wyniosły **65,3 mln USD**. **Eksport** towarów z Polski do Etiopii wyniósł **59,9 mln USD (wzrost o 13,5%)**, natomiast **import - 5,4 mln USD (wzrost o 11%)** Osiągając w ten sposób dodatnie saldo na poziomie **54,6 mln USD**.

W pierwszych siedmiu miesiącach 2017 r. **wymiana handlowa** między Polską, a Etiopią kształtowała się na poziomie **16,8 mln USD (spadek o 52,1% w porównaniu z analogicznym okresem roku 2016)**. **Eksport** towarów z Polski do Etiopii **wyniósł 13,9 mln USD (spadek o 56,7%)** natomiast **import 2,9 mln USD (spadek o 4,2%)**.

W strukturze **eksportu do Etiopii w 2016 r.** największymi grupami towarowymi były:

- ciągniki rolnicze – 15,7 mln USD;
- szyny kolejowe – 8,3 mln USD;
- spycharki samobieżne – 8,3 mln USD;
- przyczepy – 7,4 mln USD;
- opony pneumatyczne – 2,1 mln USD;
- dachy, panele – 2,0 mln USD;
- tokarki do usuwania metalu – 1,5 mln USD;
- kombajny zbożowe – 1,3 mln USD.

W strukturze **importu z Etiopii w 2016 r.** największymi grupami towarowymi były:

- kawa niepalona - 2,6 mln USD;
- skóry z kóz – 0,6 mln USD,
- odzież (t-shirts, koszulki, trykotowe, bawełniane) – 0,5mln USD;
- krewetki – 0,1 mln USD.

5. Współpraca inwestycyjno-kapitałowa

Etiopia ubiega się o członkostwo w Światowej Organizacji Handlu (WTO), obecnie posiada status obserwatora. Proklamacja Inwestycyjna nr 280 z 2002 roku (nowelizowana) pozwala zagranicznym inwestorom na podejmowanie działalności inwestycyjnych, jako:

1. wyłączny właściciel, z pełnym prawem własności, lub jako:
2. w formie spółki bądź w partnerstwie z lokalnym inwestorem lub rządem.

Obszary otwarte dla wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych z rządem to produkcja broni i amunicji oraz usługi telekomunikacyjne. Zagraniczni inwestorzy muszą posiadać własny kapitał inwestycyjny, pożyczki zagraniczne oraz kredyty zarejestrowane w *Narodowym Banku Etiopii* (NBE). Inwestycje w Etiopii są chronione i zabezpieczone przed wszelkimi zagrożeniami niekomercyjnymi przez prawo państwowe i międzynarodowe ratyfikowane przez Etiopię. *Konstytucja* z 1995 roku i *Proklamacja Inwestycyjna nr 280* z 2002 r. zapewniają ochronę przed wywłaszczeniem i nacjonalizacją inwestycji w kraju. W przypadkach wywłaszczenia lub nacjonalizacji, podyktowanych interesem publicznym, *Konstytucja* i *Ustawa o Inwestycjach* gwarantują rekompensaty odpowiadające wartości rynkowej świadczone z wyprzedzeniem i bez zwłoki.

Pewne sektory są zarezerwowane dla inwestorów etiopskich - bankowość i ubezpieczenia, produkcja energii elektrycznej, innej niż energia wodna, o mocy powyżej 25MW; usługi transportu lotniczego przy użyciu samolotów o możliwości przewozowej powyżej 20 pasażerów lub 2700 kg.

Wiele sfer działalności biznesowej sektora usług i handlu jest zarezerwowana dla inwestorów krajowych, są to m.in.: radiofonia i telewizja, import, eksport lokalnych produktów rolniczych, budownictwo na małą i średnią skalę, bary i kluby nocne, małe hotele i restauracje, biura podróży, usługi związane ze sprzętem samochodowym i inne.

Firmy zagraniczne mogą inwestować m.in. w ramach prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych prowadzonych przez rząd, częstokroć na zasadzie spółek z prywatnymi przedsiębiorstwami rodzimymi. Nie ma form dyskryminacji inwestorów zagranicznych w zakresie przepisów wizowych, prawa do pobytu lub prawa do wykonywania pracy, czy też w zakresie prawa fiskalnego.

6. Dostęp do rynku

Wszyscy importerzy oraz eksporterzy muszą być zarejestrowani w *Ministerstwie Handlu* i uzyskać licencję. Państwo etiopskie wymaga przeprowadzania importu poprzez obywateli Etiopii zarejestrowanych w rejestrze oficjalnych importerów i dystrybutorów. Importerzy i agenci muszą uzyskać odpowiednią licencję *Ministerstwa Handlu i Przemysłu* oraz *Narodowego Banku Etiopii*. Znalezienie doświadczonych agentów i dystrybutorów o wysokiej reputacji nie jest trudne. Zaleca się nawiązanie kontaktów z lokalnymi agentami reprezentującymi obce firmy na terenie Etiopii. Występują utrudnienia wynikające z niedoborów obcych walut. Odnośnie przepisów celnych rząd Etiopii w ostatnim czasie znacznie złagodził obowiązujące wcześniej przepisy, wprowadzając obniżki szeregu stawek celnych, w szczególności tych importowanych dóbr, które pobudzają eksport.

W zestawieniu *Doing Business 2015* dotyczącym prowadzenia działalności gospodarczej Etiopia zajmuje **132.** pozycję wśród 189 ujętych w rankingu gospodarek świata. W porównaniu z poprzednią edycją rankingu Etiopia spadła o trzy miejsca w ujęciu całkowitym. W subregionie znajduje się na **14.** miejscu na 47 sklasyfikowanych państw Afryki Subsaharyjskiej. Wzrost w porównaniu z edycją 2014 *Doing Business* z 30. lokaty na 28. miejsce odnotowano w kategorii pozwolenia na budowę. Niewielki wzrost zaznaczono także w dziedzinie egzekwowania umów (z 51. na 50.) Najśłabsze wyniki Etiopia osiągnęła w takich kategoriach jak: założenie firmy – 168. pozycja, zaciągnięcie kredytu – 165. miejsce oraz handlu za granicą – 168. pozycja w rankingu w ujęciu światowym.

W kwestii wolności gospodarczej według *Indeksu Wolności Gospodarczej 2014* publikowanym przez The Wall Street Journal i Heritage Foundation, Etiopia plasuje się na pozycji **151.** pośród 178 sklasyfikowanych krajów. Stanowi to 35 pozycję w regionalnym rankingu w gronie kraje Afryki subsaharyjskiej.

Wśród głównych kwestii utrudniających działalność gospodarczą w tym kraju wymienia się dostęp do finansowania, niewydajną biurokrację państwową oraz niewystarczającą infrastrukturę.

7. Działania na rzecz rozwoju dwustronnej współpracy gospodarczej

- W dniach 19-20 lutego 2014 r. na zaproszenie Państwowego Instytutu Geologicznego wizytę w Polsce złożył minister stanu w Ministerstwie Górnictwa Etiopii, Tewodros Gebreegziabher.
- Na zaproszenie ministra obrony narodowej, Tomasza Siemoniaka, w dn. 12-14 maja 2014 r. wizytę w Polsce złożył szef resortu obrony Etiopii, Siraj Fegessa, który został także przyjęty przez min. Sikorskiego.
- W maju 2017 br. Prezydent Andrzej Duda złożył wizytę w Etiopii, gdzie spotkał się z przedstawicielami polskich firm inwestujących w tym kraju oraz zabiegał o poparcie Unii Afrykańskiej dla kandydatury Polski na niestałego członka RB ONZ. Celem wizyty Prezydenta w Etiopii były przede wszystkim promocja gospodarcza.

Niewątpliwym sukcesem polsko-etioipskiej współpracy gospodarczej było zawarcie przez Ursus S.A. umowy na dostawę i montaż 3 000 ciągników do Etiopii. W ramach kontraktu Ursus zapewnił także wyposażenie centrów serwisowych oraz części zamienne do sprzedawanych ciągników. Polska spółka przeprowadziła również szkolenia personelu odbiorcy oraz zapewniła mu wsparcie techniczne. Transakcja ta była realizowana w ramach umowy kredytowej z dnia 25 lutego 2014 r., w ramach której Rząd RP udzielił kredytu w wysokości 50 mln USD.

Na podstawie kolejnej Umowy kredytowej z dnia 20 marca 2015 r. (kredyt w wysokości 50 mln USD) Ursus S.A. podpisał z The Federal Democratic Republic of Ethiopia SUGAR CORPORATION (Ethiopian Sugar Corporation) umowę na sprzedaż ciągników, przyczep i części zamiennych do transportu trzciny cukrowej.

Wartym podkreślenia jest także podpisanie w marcu 2014 r. przez Asseco Poland z rządową agencją etiopską Information Network Security Agency (INSA) umowy dotyczącej uruchomienia systemu informatycznego służącego do pozyskiwania i zarządzania danymi odczytowymi etiopskiego rynku energii. Wartość zawartych umów wynosi powyżej 9,85 mln USD.

Ponadto, od 2008 r. Polska świadczy na rzecz Etiopii **pomoc rozwojową**. W 2012 r. wartość tej pomocy wyniosła 555 tys. zł. (projekty NGO) i 64 tys. USD (tzw. małe granty). W 2013 r. było to odpowiednio: 566 tys. zł. i 84 tys. USD. Etiopia jest najmniejszym beneficjentem polskiej pomocy per capita (0,03 zł) w latach obowiązywania Wieloletniego programu współpracy rozwojowej 2012-2015. Z punktu widzenia wdrażania polskiej współpracy rozwojowej, Etiopia zajmuje pierwsze miejsce pod względem aktywności placówki dyplomatycznej w ramach systemu małych grantów (16 grantów na kwotę 0,58 mln zł). Polskie projekty rozwojowe realizowane w dziedzinie edukacji są bardzo pozytywnie oceniane przez władze Etiopii na poziomie lokalnym i regionalnym.

8. Potencjalne dziedziny współpracy

Rząd Etiopii zachęca zagraniczne firmy do inwestowania m.in. w **rolnictwo, przemysł, hodowlę, infrastrukturę, energetykę i budownictwo**. Możliwe są także inwestycje w sektorze IT, zielonych technologii czy turystyki.

W związku z tym, że najszybszy prognozowany wzrost jest spodziewany w rolnictwie i hodowli, etiopskie władze wspierają inwestycje w **sektor przetwórczy** oraz oferują atrakcyjne zachęty dla partnerów zagranicznych zainteresowanych rynkiem miejscowym. Przede wszystkim duże oczekiwania skierowane są do firm zagranicznych wnoszących **sprawdzoną technologię i wiedzę know-how**.

9. Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Etiopii

Ambasada RP w Etiopii, Ambasador Nadzwyczajny i Pełnomocny: **Aleksander Kropwinicki**
Etiopia, Addis Abeba, Dej. Belay Zeleke Road, Gulele sub-City, Kebele 08, House No 583, P.O.Box 27207, 1000 Addis Ababa

Tel.: +251 11 157 41 89, +251 11 157 41 90, Faks: +251 11 157 42 22
addisabeba.amb.sekretariat@msz.gov.pl, www.addisabeba.msz.gov.pl

10. Placówka w Rzeczypospolitej Polskiej z siedzibą w Berlinie

Ambasador - Pan **Kuma Demeksa Tokon**

Boothstrasse 20 A, D-12207 Berlin

Telefon: + 49 30 77 206-13

Fax: + 49 30 77 206-24/26

emb.ethiopia@t-online.de

Consulberlin.eth@t-online.de

Na podstawie danych: MR; MSZ; GUS; CIA The World Factbook; AfDB, OECD, UNDP African Economic Outlook 2016; UNDP World Investment Report;